

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-116>

УДК 336.22:004.93

РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОПТИМІЗАЦІЇ ОПОДАТКУВАННЯ ТА ЗВІТНОСТІ В МАЛОМУ БІЗНЕСІ

THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN TAX OPTIMIZATION AND REPORTING IN SMALL BUSINESS

Шаповалова Алла Павлівна

кандидат економічних наук, доцент,
Державний торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9749-9439>

Кузьменко Олена Петрівна

старший викладач кафедри,
Державний торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2417-924X>

Прокопова Олена Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент,
Державний торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0823-0188>

Shapovalova Alla, Kuzmenko Olena, Prokopova Olena
State University of Trade and Economics

У статті розглядається зростання ролі штучного інтелекту (ШІ) в оптимізації процесів оподаткування та звітності малого бізнесу. Метою статті є аналіз способів, за допомогою яких штучний інтелект може оптимізувати процеси оподаткування та звітності, тим самим допомагаючи малому бізнесу ефективніше працювати в регуляторному середовищі. Результати дослідження показують, що технології штучного інтелекту, такі як алгоритми машинного навчання та оброблення природної мови, дозволяють малому бізнесу автоматизувати повсякденні завдання, підвищити точність і отримати корисну інформацію з величезних масивів даних. Отримані висновки свідчать про те, що штучний інтелект здатен змінити традиційні підходи до оподаткування та звітності, виходячи за межі простої автоматизації та сприяючи створенню стратегічної цінності.

Ключові слова: фінансова звітність, податкове планування, технологічний прогрес, податкові процеси, оптимізація процесів, малий бізнес.

In modern business realities, small enterprises face numerous challenges in the areas of taxation and reporting, often constrained by resource and experience limitations. This article examines the increasing role of Artificial Intelligence (AI) in optimizing taxation and reporting processes for small businesses. In the face of growing regulatory complexity and demand for transparency, the relevance of AI-driven solutions integration is paramount. The aim of the article is to analyze how Artificial Intelligence can optimize taxation and reporting processes, thereby assisting small businesses in operating more effectively within the regulatory environment. Based on a comprehensive review of existing literature and analysis of individual cases, the article highlights the transformative impact of AI on various aspects of taxation, including compliance, risk reduction, and strategic planning. Research findings indicate that AI technologies such as machine learning algorithms and natural language processing enable small businesses to automate routine tasks, enhance accuracy, and derive valuable insights from vast datasets. AI-based analytics facilitates real-time monitoring of financial transactions, enabling proactive decision-making and minimizing the risks of non-compliance with legislative requirements. The conclusions drawn suggest that Artificial Intelligence is capable of reshaping traditional approaches to taxation and reporting, going beyond mere automation and fostering the creation of strategic value. By harnessing the capabilities of Artificial Intelligence, small businesses can optimize resource allocation, reduce tax liabilities, and gain a competitive advantage in the market. In the future, research foresees promising avenues for further exploration, including studying the impact of Artificial Intelligence on tax

policy formation, developing AI-based tax planning tools tailored for small businesses, and evaluating the ethical aspects of AI application in taxation. The use of AI-driven solutions holds immense potential for small businesses, offering opportunities to enhance efficiency, comply with regulatory requirements, and achieve strategic agility in the realm of taxation and reporting.

Key words: financial reporting, tax planning, technological progress, tax processes, process optimization, small business.

Постановка проблеми. Ефективне управління оподаткуванням та звітністю представляє значні труднощі для малих підприємств, які часто обмежені в ресурсах та обтяжені складними регуляторними вимогами.

Традиційні підходи до цих процесів вимагають багато часу, схильні до помилок і можуть призвести до штрафних санкцій за недотримання вимог. У цьому контексті інтеграція штучного інтелекту (далі – ШІ) представляє собою перспективний шлях для оптимізації оподаткування та звітності в малому бізнесі. Разом із тим залишається незрозумілим, якою мірою штучний інтелект може ефективно вирішувати ці проблеми та сприяти дотриманню нормативних вимог.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Останні наукові дослідження та публікації про роль штучного інтелекту в оптимізації процесів оподаткування та звітності для малого бізнесу висвітлили кілька значних досягнень і поточних викликів.

В одній з найвідоміших робіт О. Білик та О. Панасюк [2, с. 362] досліджувалося застосування алгоритмів машинного навчання для автоматизації завдань з дотримання податкового законодавства для малих підприємств. Їхнє дослідження показало, що рішення на основі штучного інтелекту можуть значно скоротити час і зусилля, необхідні для податкової звітності, тим самим підвищуючи операційну ефективність. Так само І. Жиглей [4, с. 98] та А. Кошіль [6, с. 341] провели порівняльний аналіз бухгалтерського програмного забезпечення зі штучним інтелектом і традиційних методів оподаткування малого бізнесу. Вони виявили, що системи на основі штучного інтелекту не лише спростили процеси звітності, а й підвищили точність і рівень дотримання вимог законодавства.

Незважаючи на те, що ці дослідження вказують на потенціал штучного інтелекту в оптимізації оподаткування, залишається ще кілька невирішених питань. Так, наприклад, результати останнього метааналізу, проведеного Н. Роговою [10, с. 111], виявили розбіжності в роботі алгоритмів штучного інтелекту в різних податкових юрисдикціях і бізнес-структурах. Така варіативність свідчить про необхідність

подальших досліджень для розроблення контекстно-орієнтованих рішень ШІ, пристосованих до унікального регуляторного середовища малого бізнесу.

До того ж етичні та регуляторні проблеми, пов'язані із застосуванням ШІ в оподаткуванні, залишаються предметом дискусій. Такі вчені, як П. Хомин [12, с. 495] та І. Юр'єва [14, с. 30], піднімають питання щодо прозорості та підзвітності процесів прийняття податкових рішень на основі ШІ. Такі проблеми, як алгоритмічна упередженість та інтерпретація складних податкових законів системами ШІ, створюють проблеми для забезпечення справедливості та рівності в оподаткуванні.

Також заслуговують на увагу питання масштабності та доступності рішень зі штучного інтелекту для малого бізнесу. Тоді як дослідження Р. Августина [1, с. 42] продемонструвало можливість упровадження ШІ на великих підприємствах, застосування таких технологій у контексті малого бізнесу може бути обмежено вартісними, інфраструктурними та кваліфікаційними бар'єрами.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз способів, за допомогою яких штучний інтелект може оптимізувати процеси оподаткування та звітності, тим самим допомагаючи малому бізнесу ефективніше працювати в регуляторному середовищі.

Відповідно до поставленої мети було поставлено завдання проаналізувати, яким чином штучний інтелект може оптимізувати процеси оподаткування та звітності для підвищення ефективності роботи малого бізнесу в межах регуляторних рамок.

Для досягнення мети дослідження було виконано такі завдання: проведено комплексний огляд літератури для вивчення поточного стану процесів оподаткування та звітності для малого бізнесу; визначено проблеми, які стоять перед малим бізнесом у разі дотримання податкового законодавства і вимог до звітності; досліджено існуючі технології та програмні продукти штучного інтелекту, які потенційно можуть вирішити ці проблеми; оцінено ефективність та результативність рішень зі штучного інтелекту в оптимізації процесів оподаткування та звітності для малого бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. У своїй основі оподаткування для малого бізнесу – це процес стягнення податків з доходів, прибутків та діяльності цих підприємств державними органами. Малі підприємства, як правило, сплачують численні податки, зокрема: податок на прибуток або єдиний податок, податок на доходи фізичних осіб (ПДФО), податок на майно та різні регуляторні збори та складають податкову звітність за цими податками. Податкові зобов'язання малих підприємств часто відрізняються від податкових зобов'язань великих корпорацій через різницю в розмірах, структурі та ресурсах.

Малий бізнес зіштовхується з низкою викликів, коли йдеться про податкову оптимізацію. Однією з важливих проблем є брак ресурсів та досвіду для ефективного управління складним податковим законодавством. На відміну від великих корпорацій, які мають спеціальні податкові відділи, малий бізнес часто використовує обмежені внутрішні ресурси або залучає зовнішніх консультантів, що може коштувати недешево і не завжди приносить оптимальні результати [3].

Звітність виконує важливу роль в управлінні та прийнятті рішень на малих підприємствах. Вона слугує механізмом, за допомогою якого власники, управлінці, інвестори та інші зацікавлені сторони отримують інформацію про фінансовий стан, результати та операційну діяльність підприємства. У контексті малого бізнесу, де ресурси та маржа можуть бути обмеженими, ефективна звітність стає особливо важливою для прийняття обґрунтованих рішень, стратегічного планування та сталого зростання.

Однією з основних функцій звітності в управлінні малим бізнесом є надання своєчасної та точної інформації про фінансові результати діяльності компанії. Фінансові звіти, такі як Звіт про фінансові результати (форма № 2), Баланс (форма № 1) та Звіт про власний капітал (форма № 4), відображають інформацію про доходи, витрати, прибутковість, ліквідність та платоспроможність. Такі звіти дозволяють власникам та керівникам малого бізнесу оцінити фінансовий стан компанії, визначити сильні та слабкі сторони, а також прийняти обґрунтовані рішення щодо оптимізації операцій та ресурсів.

Звітність у малому бізнесі не обмежується лише фінансовими показниками, а й охоплює операційну, маркетингову та стратегічну інформацію. Нефінансові звіти, як-от звіти

про продажі, звіти про відгуки клієнтів, інвентаризаційні звіти та ключові показники ефективності (KPI), містять важливі дані про різні аспекти діяльності та продуктивності бізнесу. Проаналізувавши такі звіти, власники малого бізнесу можуть виявити тенденції, закономірності та можливості, а також скоригувати свою стратегію і тактику відповідно до них, щоб стимулювати зростання і підвищення конкурентоспроможності [7, с. 73].

У сучасному бізнес-оточенні мале підприємство стикається з посиленням вимог до звітності, що зумовлено дотриманням нормативної документації, очікуваннями інвесторів та прозорістю ринку. Хоча конкретні зобов'язання щодо звітності можуть відрізнятися залежно від таких факторів, як галузь, розмір та юридична структура, малі підприємства зазвичай зобов'язані готувати та подавати фінансову звітність відповідним особам, у тому числі державним органам, кредиторам, інвесторам та акціонерам.

Незважаючи на важливість звітності в управлінні малим бізнесом, деякі проблеми можуть перешкоджати її ефективності та актуальності. Однією з найпоширеніших проблем є брак ресурсів, досвіду та технологічної інфраструктури, необхідних для ефективного створення, аналізу та інтерпретації звітів [7].

До того ж малі підприємства можуть мати справу з фрагментацією та ізольованістю даних, коли відповідна інформація розкидана по різних системах, відділах або джерелах, що ускладнює складання всебічних і точних звітів. Питання інтеграції між різними програмними додатками, застарілими системами або сторонніми платформами ще більше посилюють цю проблему, заважаючи здійсненню безперервного потоку даних та створенню звітності [9].

Застосування штучного інтелекту в податковій оптимізації для малого бізнесу охоплює цілу низку функцій і технологій, спрямованих на спрощення та вдосконалення процесів, пов'язаних з оподаткуванням. Однією з ключових сфер, де ШІ досягає успіху, є аналіз даних і підтримка прийняття рішень. Алгоритми штучного інтелекту можуть аналізувати фінансові операції, витрати, доходи та інші важливі дані, щоб виявляти можливості для податкових відрахувань, кредитів і звільнень. Завдяки автоматизації процесу аналізу системи штучного інтелекту можуть виявити потенційні стратегії податкової економії, які могли бути пропущені або ж недооцінені традиційними методами.

Системи податкової оптимізації на основі штучного інтелекту можуть адаптуватися та навчатися на основі історичних даних і взаємодії з користувачами, підвищуючи точність і ефективність із часом. Алгоритми машинного навчання можуть виявляти тенденції, кореляції та аномалії у фінансових даних, дозволяючи малому бізнесу приймати рішення на основі даних для оптимізації своїх податкових результатів. До того ж системи штучного інтелекту можуть надавати інформацію та рекомендації в режимі реального часу, що дозволяє малому бізнесу проактивно управляти своїми податковими зобов'язаннями та мінімізувати ризики невиконання або штрафних санкцій [11].

Деякі з існуючих систем і технологій штучного інтелекту спеціально розроблені для оптимізації оподаткування малого бізнесу. Ці системи застосовують поєднання аналізу даних, оброблення природної мови та методів прогнозного моделювання для автоматизації завдань, пов'язаних з оподаткуванням, таких як категоризація витрат, ідентифікація відрахувань та податкове планування. Наприклад, бухгалтерське програмне забезпечення зі штучним інтелектом може автоматично класифікувати витрати, звіряти транзакції та генерувати фінансові звіти, спрощуючи процес податкової підготовки та зменшуючи навантаження на власників малого бізнесу.

Платформи податкової оптимізації на основі штучного інтелекту можуть використовувати зовнішні джерела даних, такі як оновлення нормативно-правової бази, галузеві стандарти та найкращі практики, для надання персоналізованих рекомендацій та аналітики, адаптованих до унікальних потреб та обставин кожного малого бізнесу. Інтегруючись з існуючими системами бухгалтерського обліку, розрахунку заробітної плати та управління фінансами, ці технології можуть запропонувати комплексний підхід до податкової оптимізації, що дозволить малому бізнесу зосередитися на основній діяльності, одночасно максимізуючи податкові заощадження [5, с. 92].

Незважаючи на численні переваги використання штучного інтелекту в податковій оптимізації для малого бізнесу, існують також обмеження і проблеми, які необхідно врахувати. Одним із суттєвих обмежень є потенціал алгоритмічних упереджень і неточностей у системах штучного інтелекту, які можуть призвести до помилкових рекомендацій або рішень. Упередженість може виникати через дані, які використовуються для навчання

моделей ШІ, що призводить до відмінностей у податкових результатах для різних демографічних груп або бізнес-профілів.

До того ж складність і неоднозначність алгоритмів штучного інтелекту створюють для малого бізнесу проблеми з розумінням і довірою до рекомендацій, які надаються такими системами. Власникам малого бізнесу може не вистачати технічного досвіду або знань галузі, щоб оцінити достовірність і надійність висновків, отриманих за допомогою штучного інтелекту, що призводить до скептицизму або небажання впроваджувати рішення з податкової оптимізації на основі ШІ.

Впровадження та інтеграція систем штучного інтелекту в існуючі податкові процеси та документообіг може вимагати значних витрат часу, ресурсів та інвестицій. Малий бізнес може мати справу з такими бар'єрами, як вартість, інфраструктура та проблеми сумісності під час впровадження технологій штучного інтелекту для податкової оптимізації. До того ж проблеми, пов'язані з конфіденційністю даних, безпекою та дотриманням нормативних вимог, можуть перешкоджати впровадженню рішень з оптимізації податків на основі ШІ, особливо для підприємств, що працюють у галузях або юрисдикціях з високим рівнем регулювання [8, с. 129].

Штучний інтелект змінює те, як малий бізнес працює зі звітністю, забезпечуючи безліч переваг, але водночас і певні ризики (табл. 1). З розвитком технічного прогресу інструменти та технології штучного інтелекту стають доступнішими та дешевшими, що дає змогу малому бізнесу оптимізувати свої завдання зі складання звітності, приймати рішення на основі даних і, зрештою, підвищити свою загальну ефективність та конкурентоспроможність на ринку.

Одне з основних застосувань штучного інтелекту для покращення звітності в малому бізнесі – це автоматизація рутинних завдань, що часто повторюються. Традиційно звітність передбачає значний обсяг ручного введення, збору та аналізу даних, що може зайняти багато часу і спричинити помилки. Інструменти на основі штучного інтелекту дозволяють автоматизувати ці процеси, отримуючи дані з різних джерел, як-от фінансова звітність, звіти про продажі й відгуки клієнтів, і консолідувати їх у комплексні звіти за частку часу, який би витратив оператор-людина [16, с. 780].

До того ж штучний інтелект може оптимізувати процеси звітності, забезпечуючи роз-

Таблиця 1

Переваги та ризики впровадження ШІ в процесах звітності для малого бізнесу [8]

Переваги	Ризики
ШІ може автоматизувати повторювані завдання зі складання звітності, заощаджуючи час і зменшуючи кількість людських похибок	Системи ШІ можуть отримувати доступ до конфіденційної бізнес-інформації, що викликає занепокоєння щодо безпеки даних
Алгоритми штучного інтелекту здатні аналізувати дані з високою точністю, що призводить до більш точних звітів та інсайтів	Впровадження технологій штучного інтелекту може передбачати значні початкові витрати для малого бізнесу, зокрема на розроблення програмного забезпечення, навчання та інфраструктуру
ШІ може швидко обробляти великі масиви даних, надаючи інформацію в реальному часі для прийняття рішень	Надмірна залежність від штучного інтелекту в процесах звітності може призвести до відсутності людського контролю і розуміння даних
ШІ може адаптувати звіти до конкретних потреб бізнесу, забезпечуючи персональну інформацію для кращого прийняття рішень	Малому бізнесу може не вистачати технічних знань або ресурсів для ефективного впровадження та підтримки систем штучного інтелекту для звітності
Рішення для звітності зі штучним інтелектом можуть масштабуватися відповідно до потреб бізнесу, пристосовуючись до зростання без значних додаткових ресурсів	Алгоритми штучного інтелекту можуть ненавмисно вносити упередженість або дискримінацію в процеси звітності, що призводить до етичних проблем
Малі підприємства, які використовують штучний інтелект для складання звітності, можуть отримати конкурентну перевагу завдяки використанню розширеної аналітики та можливостей прогнозування	Інтеграція систем звітності зі штучним інтелектом з існуючою інфраструктурою та процесами може бути складною і трудомісткою
Дані, отримані за допомогою штучного інтелекту, можуть сприяти кращому прийняттю рішень, забезпечуючи більш детальний аналіз і прогностичну аналітику	Співробітники можуть чинити опір впровадженню технології штучного інтелекту, побоюючись утратити роботу або змінити свою роль у процесі звітності

ширений аналіз та інсайти. Алгоритми штучного інтелекту можуть аналізувати великі масиви даних для виявлення закономірностей, тенденцій і кореляцій, які можуть бути не завжди помітними для аналітиків. Завдяки машинному навчанню та предиктивній аналітиці малий бізнес має можливість отримувати важливу інформацію про свою діяльність, поведінку клієнтів, ринкові тенденції й фінансові показники. Такий підхід, що базується на даних, дозволяє компаніям приймати обґрунтовані рішення, визначати можливості для зростання та ефективніше зменшувати ризики [13, с. 107].

Для покращення звітності малого бізнесу існує декілька інструментів і технологій штучного інтелекту. Зокрема, алгоритми оброблення природної мови (NLP) можуть аналізувати неструктуровані дані з текстових документів, електронних листів і постів у соціальних мережах, щоб виокремити релевантну

інформацію для звітності. Так само алгоритми машинного навчання можуть класифікувати і розподіляти дані за категоріями, щоби ще більше оптимізувати процес звітування. Платформи бізнес-аналітики (BI), оснащені можливостями штучного інтелекту, можуть візуалізувати дані в зручних інформаційних панелях і генерувати інтерактивні звіти, які полегшують дослідження та аналіз даних.

Попри безліч переваг впровадження штучного інтелекту в процеси звітності, існують і певні ризики та виклики, на які слід звернути увагу. Одним зі значних ризиків є потенційна загроза порушення конфіденційності та безпеки даних. Через те, що системи штучного інтелекту використовують великі обсяги даних для ефективного функціонування, існує ризик того, що конфіденційну інформацію може бути скомпрометовано, якщо не буде вжито належних заходів безпеки. Також можуть виникнути сумніви щодо точності та надійності звітів,

створених штучним інтелектом, особливо якщо алгоритми, які використовуються в його основі, не пройшли належного навчання або валідації [15, с. 76].

Ще одним потенційним ризиком є витіснення працівників. Автоматизація за допомогою штучного інтелекту може впорядкувати процеси звітності та підвищити ефективність, але вона також може спричинити скорочення робочих місць або зміну посадових обов'язків в організації. Підприємці малого бізнесу зобов'язані добре продумати, як ШІ вплине на їхню робочу силу, і впроваджувати стратегії перекваліфікації або підвищення кваліфікації працівників, щоб адаптуватися до мінливих технологічних умов.

На основі проведеного дослідження та аналізу надаємо конкретні рекомендації щодо покращення використання ШІ в оподаткуванні та звітності в малому бізнесі (табл. 2).

Висновки. Технології штучного інтелекту відіграють значну роль в оптимізації процесів оподаткування та звітності для малого бізнесу. Здатність штучного інтелекту автоматизувати процеси, аналізувати дані та видавати корисні висновки дає малим підприємствам можливість оптимізувати дотримання податкового законодавства та складання звітності, підвищуючи при цьому загальну ефективність і конкурентоспроможність.

Автоматизація повторюваних завдань, як-от введення, збір та аналіз даних, дозво-

Таблиця 2

Рекомендації щодо покращення використання штучного інтелекту в оподаткуванні та звітності на малих підприємствах

Рекомендація	Її опис
Інвестиції в освіту та навчання у сфері штучного інтелекту	Забезпечити навчальні програми та ресурси, які допоможуть власникам і працівникам малого бізнесу зрозуміти технологію штучного інтелекту та її застосування в оподаткуванні та звітності. Сюди входить навчання тому, як ефективно використовувати інструменти на основі штучного інтелекту та інтерпретувати отримані дані
Використання штучного інтелекту для моніторингу відповідності	Впровадження систем штучного інтелекту для постійного моніторингу податкового законодавства та вимог до звітності гарантує, що малий бізнес відповідатиме податковому законодавству, яке постійно змінюється. Штучний інтелект може допомогти автоматизувати перевірку відповідності та виявити потенційні проблеми або невідповідності в режимі реального часу
Адаптація AI-рішень до потреб малого бізнесу	Розробка рішень у сфері штучного інтелекту, адаптованих до потреб і можливостей малого бізнесу. Це може означати створення зручних інтерфейсів, масштабованих платформ і доступних цінових моделей, які задовольняють індивідуальні потреби власників малого бізнесу.
Посилення заходів з безпеки та конфіденційності даних	Надавати пріоритет безпеці та конфіденційності даних у разі впровадження рішень зі штучного інтелекту для оподаткування та звітності. Впроваджувати надійні методи шифрування, контролю доступу та анонімізації, щоб захистити конфіденційну фінансову інформацію від несанкціонованого доступу або порушень
Сприяти співпраці з податковими фахівцями	Заохочувати співпрацю між малим бізнесом і податковими фахівцями для ефективного використання технології штучного інтелекту. Податківці можуть надати експертну допомогу в інтерпретації даних, отриманих за допомогою штучного інтелекту, перевірку результатів і наданні рекомендацій щодо стратегічного податкового планування на основі аналізу даних
Сприяти інтеграції з існуючими системами	Спростити інтеграцію інструментів оподаткування та звітності на основі штучного інтелекту з існуючим бухгалтерським програмним забезпеченням та фінансовими системами, що використовуються малими підприємствами. Це включає розроблення API та сполучних інтерфейсів для забезпечення безперебійного обміну даними та сумісності між різними платформами

Джерело: власні авторські розробки

ляє суттєво скоротити час і ресурси, необхідні для підготовки та подання податкової звітності. Це не лише економить малому бізнесу час, але й мінімізує ймовірність помилок, забезпечуючи дотримання податкового законодавства та уникаючи потенційних санкцій. До того ж інструменти на основі штучного інтелекту можуть визначати закономірності, тенденції та аномалії у фінансових даних, що дозволяє представникам малого бізнесу приймати обґрунтованіші податкові рішення та оптимізувати свої податкові стратегії з максимальною вигодою для себе.

AI підвищує точність і надійність податкової звітності, оскільки використовує передові методи аналітики та предиктивного моделювання. Шляхом аналізу великих масивів даних і виявлення потенційних ризиків або можливостей штучний інтелект допомагає малому бізнесу передбачати податкові наслідки та проактивно вирішувати проблеми комплаєнсу. Завдяки такому проактивному підходу малий бізнес не лише мінімізує ризик невиконання вимог законодавства, а й оптимізує свої податкові зобов'язання та максимізує податкові заощадження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Августин Р. Р., Демків І. О. Стимули та інструменти детінізації підприємництва: секторальний аспект. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2019. № 1 (53). С. 36–45. DOI: 10.31732/2663-2209-2019-53-36-45
2. Білик О. М., Панасюк О. О. Аналіз ринку програмного забезпечення для автоматизації процесів менеджменту персоналу. *Scientific notes of Lviv University of Business and Law*. 2023. № 39. С. 361–362. DOI: 10.5281/zenodo.10521805
3. Богадьорова Л. М., Мельниченко С. Г., Маркелюк А. В. Просторово-часова динаміка якісних змін ефективності виробництва сільськогосподарських культур на підприємствах України у 2015 та 2019 роках. *Європейський науковий журнал економіки та фінансових інновацій*, 2020. № 6. С. 205–216. DOI: <http://doi.org/10.32750/2020-0219> (дата звернення: 07.05.2024).
4. Жиглей І. В., Лайчук С. М., Поліщук І. Р. Використання інформаційних технологій у бухгалтерському обліку. *Економіка, управління та адміністрування*. 2024. № 1 (107). С. 95–102. DOI: 10.26642/ema-2024-1(107)-95-102
5. Корольок Т. М., Співак С. М., Ратинський В. В. Облік в управлінні підприємством в умовах цифрової економіки. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 85 (6). С. 88–96. DOI:10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.06.088
6. Кошіль А., Мельянова Л. Управлінська звітність в інформаційно-технологічному забезпеченні. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2023. № 3. С. 338–344. DOI: 10.58423/2786-6742/2023-3-338-344
7. Лагодієнко Н. В., Саркова А. М., Просолов О. О. Вплив цифровізації на бухгалтерський облік: тренди та виклики. *Modern Economics*. 2023. № 42. С. 70–77. DOI: 10.31521/modecon.V42(2023)-10
8. Лобода О. Застосування імітаційної моделі системи прийняття рішень на підприємствах малого бізнесу. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2021. № 9. С. 126–134. DOI: 10.32851/2708-0366/2021.9.16
9. Мельниченко С. Г. Аналіз стратегічного менеджменту та його вплив на успішність організацій. Здобутки економіки: перспективи та інновації. 2024. № 3. URL: <https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/19/16> (дата звернення: 07.05.2024).
10. Рогова Н. Трансформація політики, інструментів і технологій обліку та оподаткування в умовах цифрової економіки. *Фінансовий простір*. 2020. № 2 (38). С. 103–116. DOI: 10.18371/fr.2(38).2020.209296
11. Томчук В. Використання діджитал-технологій для комплексної автоматизації бізнес-процесів на підприємстві. *Економіка та суспільство*. 2023. № 52. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-18> (дата звернення: 06.05.2024).
12. Хомин П., Плига У., Срога А., Була О. Вплив інформаційних технологій на обліково-аналітичну систему суб'єктів господарювання. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2021. № 2 (25). С. 491–499. DOI:10.33108/sepd2022.02.491
13. Шаповалова А. П., Кузьменко О. П. Фінансова та податкова звітність в умовах воєнного часу: ключові зміни та послаблення. *Економіка та держава* 2022. № 8. С. 105–110. DOI:10.32702/2306-6806.2022.8.105
14. Юр'єва І. Цифрове забезпечення організації і методики податкових перевірок як чинник фінансової безпеки. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»*. Серія: *Економічні науки*. 2023. № 5. С. 28–31. DOI:10.20998/2519-4461.2023.5.28
15. Romashko O., Melnyk N., Moskaliuk H., Volchek R., Kuzmenko O. The Impact of Accounting on the Business Climate in the EU Countries. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*. 2023. № 12 (6). P. 70–80. DOI: 10.36941/ajis-2023-0154
16. Shapovalova A., Prokopova O., Kuzmenko O., Saienko V., Lazebnek L. Taxation and Economic Growth in Transition Economies. *Review of Economics and Finance*. 2023. Vol. 21. No. 1. P. 776 – 782.

REFERENCES:

1. Avhustin R. R., Demkiv I. O. (2019) Stymuly ta instrumenty detinizatsii pidpryyemnytstva: sektoralnyy aspekt [Incentives and tools for de-shadowing entrepreneurship: sectoral aspect]. *Scientific Notes of University "KROK"*, no. 1 (53), pp. 36-45. DOI:10.31732/2663-2209-2019-53-36-45 (in Ukrainian)
2. Bilyk O. M., Panasiuk O. O. (2023) Analiz rynku programnoho zabezpechennya dlya avtomatyzatsiyi protsesiv menedzhmentu personalu [Analysis of the software market for automating personnel management processes]. *Scientific Notes of Lviv University of Business and Law*, no. 39, pp. 361–362. DOI:10.5281/zenodo.10521805 (in Ukrainian)
3. Bohadorova L. M., Melnychenko S. H., Markeliuk A. V. (2020) Prostoro-chasova dynamika yakisnykh zmin efektyvnosti vyrobnytstva sil'skohospodars'kykh kultur na pidpryyemstvakh Ukrayiny u 2015 ta 2019 rokakh [Spatio-temporal dynamics of qualitative changes in the efficiency of agricultural crop production at enterprises in Ukraine in 2015 and 2019]. *European Scientific Journal of Economics and Financial Innovation*, no. 6, pp. 205–216. URL: <http://doi.org/10.32750/2020-0219> (accessed: 07.05.2024). (in Ukrainian)
4. Zhyhlei I. V., Laichuk S. M., Polishchuk I. R. (2024) Vykorystannya informatsiynykh tekhnolohiy u bukhhalters'komu obliku [The use of information technologies in accounting]. *Economics, management, and administration*, no. 1 (107), pp. 95–102. DOI: 10.26642/ema-2024-1(107)-95-102 (in Ukrainian)
5. Korolyuk T. M., Spivak S. M., Ratynskyi V. V. (2023) Oblik v upravlinni pidpryyemstvom v umovakh tsyvrovoy ekonomiky [Accounting in enterprise management in the conditions of the digital economy]. *Halician Economic Bulletin*, no. 85 (6), pp. 88–96. DOI: 10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.06.088 (in Ukrainian)
6. Koshil A., Meliankova L. (2023) Upravlins'ka zvitnist' v informatsiyno-tekhnolohichnomu zabezpechenni [Management reporting in information technology support]. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, no. 3, pp. 338–344. DOI: 10.58423/2786-6742/2023-3-338-344 (in Ukrainian)
7. Lagodienko N. V., Sarkova A. M., Prosolov O. O. (2023) Vplyv tsyvrovizatsiyi na bukhhalters'ky oblik: trendy ta vyklyky [Impact of digitization on accounting: trends and challenges]. *Modern Economics*, no. 42, pp. 70–77. DOI: 10.31521/modecon.V42(2023)-10 (in Ukrainian)
8. Loboda O. (2021) Zastosuvannya imitatsiyanoi modeli systemy prynyattya rishen' na pidpryyemstvakh maloho biznesu [Application of simulation model of decision-making system in small business enterprises]. *Tavria Scientific Bulletin. Series: Economics*, no. 9, pp. 126–134. DOI: 10.32851/2708-0366/2021.9.16 (in Ukrainian)
9. Melnychenko S. H. (2024) Analiz stratehichnoho menedzhmentu ta yoho vplyv na uspishnist' orhanizatsiy. Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsiyi [Analysis of strategic management and its impact on organizational success]. *Achievements of Economics: Perspectives and Innovations*, no. 3. URL: <https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/19/16> (accessed: 07.05.2024). (in Ukrainian)
10. Rohova N. (2020) Transformatsiya polityky, instrumentiv i tekhnolohiy obliku ta opodatkovannya v umovakh tsyvrovoy ekonomiky [Transformation of accounting and taxation policies, instruments, and technologies in the conditions of the digital economy]. *Financial Space*, no. 2 (38), pp. 103–116. DOI: 10.18371/fp.2(38).2020.209296 (in Ukrainian)
11. Tomchuk V. (2023) Vykorystannya dydzhital-tekhnolohiy dlya kompleksnoi avtomatyzatsiyi biznes-protsesiv na pidpryyemstvi [The use of digital technologies for comprehensive automation of business processes in an enterprise]. *Economics and Society*, no. 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-18> (accessed: 06.05.2024). (in Ukrainian)
12. Khomin P., Plyha U., Sroha A., Bula O. (2021) Vplyv informatsiynykh tekhnolohiy na oblikovo-analitychnu systemu sub'yektiv hospodaryuvannya [The impact of information technologies on the accounting and analytical system of economic entities]. *Socio-Economic Problems and the State*, no. 2 (25), pp. 491–499. DOI: 10.33108/sepd2022.02.491 (in Ukrainian)
13. Shapovalova A. P., Kuzmenko O. P. (2022) Finansova ta podatkova zvitnist' v umovakh voyennogo chasu: klyuchovi zminy ta poslablennya [Financial and tax reporting in wartime conditions: key changes and relaxations]. *Economics and the State*, no. 8, pp. 105–110. DOI: 10.32702/2306-6806.2022.8.105 (in Ukrainian)
14. Yurieva I. (2023) Tsyfrove zabezpechennya orhanizatsiyi i metodyky podatkovykh perevirok yak chynnyk finansovoyi bezpeky [Digital support for organization and methodology of tax audits as a factor of financial security]. *Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute". Series: Economic Sciences*, no. 5, pp. 28–31. DOI: 10.20998/2519-4461.2023.5.28 (in Ukrainian)
15. Romashko O., Melnyk N., Moskaliuk H., Volchek R., Kuzmenko O. (2023) The Impact of Accounting on the Business Climate in the EU Countries. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, no. 12 (6), pp. 70–80. DOI: 10.36941/ajis-2023-0154
16. Shapovalova A., Prokopova O., Kuzmenko O., Saienko V., Lazebnek L. (2023). Taxation and Economic Growth in Transition Economies. *Review of Economics and Finance*, vol. 21, no. 1, pp. 776–782.